

[Justitsministeren.]

sikret, udredes erstatningen vel i første omgang af Foreningen af Forsikringssselskaber til Overtagelse af lovpligtige Ansvarsforsikringer for Hunde, men foreningen har herefter ret til at gøre regres mod hundens besidder. Pligten til at holde en hund ansvarsforsikret foreslås derfor udvidet til at gælde allerede fra hundens fødsel, og samtidig foreslås tilsynet med, om forsikring er tegnet, effektiviseret ved en ændring af reglerne om hundes anmeldelse til politiet.

Med hensyn til enkelthederne i forslaget skal jeg i øvrigt tillade mig at henvise til forslaget og til de bemærkninger, der ledsager det.

Med disse ord skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Jeg har endvidere den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om værn for dyr*.

Forslaget går ud på at indføre forbud mod anvendelse af vilde dyr ved forestillinger i cirkus, varieteer og lignende virksomheder og mod fremvisning af dyr i omrejsende menagerier. Herudover sker der ved forslaget nogle mindre betydningsfulde ændringer i de gældende bestemmelser i dyreværnslovens § 6.

Den umiddelbare anledning til forslaget er en række henvendelser fra Foreningen til Dyrenes Beskyttelse i Danmark, der har gjort sig til talsmand for indførelse af forbud af den nævnte art, idet den navnlig har peget på, at årelangt ophold i trange transportbure strider stærkt mod dyrs natur. Forslaget må imidlertid endvidere ses på baggrund af den udvikling, der har fundet sted i Norge og Sverige, hvor man allerede i nogle år har haft forbud mod fremvisning af vilde dyr, i Norge et almindeligt forbud mod fremvisning af alle vilde dyr og i Sverige et forbud mod fremvisning af visse arter vilde dyr ved forestillinger i cirkus, varieteer o. lign.

Idet jeg i øvrigt henviser til forslaget og de bemærkninger, der ledsager det, skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Chr. Madsen* til socialministeren:

„Kan ministeren give oplysninger om, hvor alvorlige manglerne er med hensyn til forebyggende børneinstitutioner, navnlig med henblik på følgende områder:

Hvor mange er indskrevet på ventelister til vuggestuer og børnehaver i Storkøbenhavn?

Hvor mange fritidshjem, vuggestuer og børnehaver skal der bygges i Storkøbenhavn og det øvrige land for at dække de ønsker, kommuner, børneinstitutioner o. lign. har indsendt til ministeriet herom?“

Chr. Madsen: Spørgsmålet drejer sig om, hvor stort behov der er for børneinstitutioner, vuggestuer, børnehaver og fritidshjem. Efter lovgivningen herom er det først og fremmest kommunerne, som må vise et initiativ, ja, man kan sige, at det er dem, der har ansvaret for, om der bygges, men staten må inspirere ved at yde tilstrækkelige statstilskud hertil.

Enhver ved antagelig, at der på dette område er stor mangel på institutioner. Manglerne er, som til eksempel hvad angår plejehjem, meget alvorlige. Der er foretaget undersøgelser inden for dette område, som viser, hvor påkrævet det er, at der bygges børneinstitutioner. I betænkningen om børneforsorg, nr. 122 af 1955, opgøres tallet af børn, opskrevet på venteliste til børnehaver, til 13 000 eller nærløst halvdelen af de børn, som var i børnehaverne. En undersøgelse, foretaget pr. 1. april 1961 af Dansk Børnehaveråd, viser, at der er 22 000 børn på ventelister. Det giver en dækningsprocent på 50 eller det samme som for 7 år siden. Det vil altså sige, at man i disse 7 år ikke er kommet videre med hensyn til byggeri af børneinstitutioner.

Når man ser disse tal, og når man ved, at dette med at få børnene anbragt i en børneinstitution i alt for mange tilfælde er bestemmende for, om enlig stillede forsørgere kan komme ud på arbejdsmarkedet og eksistere ved en almindelig ugeløn, spørger man sig selv om, hvad egentlig årsagen er. Er det kommunerne, der er ligegyldige eller tilbageholdende, eller er det statsapparatet, der er noget i vejen med? Behovet for børneinstitutioner er sikkert større, end de nævnte tal angiver. Det skyldes bl. a. flug-

[Chr. Madsen.]

ten fra land til by, kvindernes stigende antal i produktionen og den kendsgerning, at der bygges alt for lidt af det i sociallovgivningen angivne byggeri. Der kan måske også være den fejl, at socialministeriets bestemmelser for godkendelse af dette byggeri er for rigoristiske og for langsomt arbejdende til, at det kan indpasses i andet byggeri. Hvis dette sidste er tilfældet, kunne der gennemføres en standardisering af byggeriet, så at boligforeninger og andre byggende kunne indpasse børnehaver i de projekter, de arbejder med.

Når jeg stiller spørgsmålet, er det først og fremmest for at få det nødvendige byggeri gennemført, eventuelt med fortrinsret fremfor andet byggeri. Enlige forsørgere, familier med små indtægter, hvor begge forældre må arbejde, og familier med vanskelige børn skal efter mit partis mening have mulighed for at få deres børn anbragt. Den stigende bolignød og kravet om højere produktion med flere arbejdere i industrien medfører i sig selv, at der må gennemføres ekstraordinære foranstaltninger. Efter mit skøn mangler der i hvert fald omkring 300 børneinstitutioner for at dække det eksisterende behov. Nu ved jeg, at socialministeriet engang i år har sendt spørgeskemaer ud til de forskellige børneinstitutioner for at få at vide, hvor stort behovet egentligt er, og jeg regner naturligvis med, at ministeren kan give oplysning om, hvordan det ligger med disse børneinstitutioner i landsmålestok.

Socialministeren (Bundvad): Om ventelisterne ved de forebyggende institutioner kan jeg oplyse, at tallene for Storkøbenhavn den 1. oktober 1961 for vuggestuers vedkommende var opgjort til ca. 3 000, for børnehavers vedkommende ca. 14 600 og for fritidshjem ca. 1 300. For hele landet er antallet af børn, opført på ventelister, på samme tidspunkt opgjort til 4 200 for vuggestuer, 23 600 for børnehaver og 1 700 for fritidshjem.

Disse tal må imidlertid tages med meget betydeligt forbehold. Mange børn er opført samtidig på flere institutioners ventelister, ligesom det formentlig ofte er således, at børnene ikke slettes af listerne, selv om det lykkes at få dem anbragt på andre institu-

tioner, eller selv om forældrene er flyttet andetsteds hen eller på grund af andre forhold slet ikke ønsker at få anbragt børnene på en institution. Omvendt må det tages i betragtning, at der er institutioner, som ikke fører venteliste, og der er forældre, regner vi med, som ikke henvender sig til institutionerne, fordi de ikke selv regner med at kunne få børnene anbragt.

Jeg kan nævne, at Dansk Børnehaveråd for nogen tid siden meddelte pressen, at godt 22 000 var opført på børnehavernes ventelister. Landsforeningen for forebyggende Børneforsorg foretog i denne anledning en undersøgelse af ventelisterne på 15 københavnske børnehaver. Landsforeningen kom herved frem til, at selv om der på disse 15 lister var opført 521 børn, var der reelt kun brug for yderligere 178 pladser. Det er altså meget usikre tal, der arbejdes med, og vi har ikke i øjeblikket en oversigt over det reelle behov. Direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen er derfor gået i gang med en nøje analyse af ventelisterne som et led i en undersøgelse af det sandsynlige behov for institutioner inden for børne- og ungdomsforsorgen i de kommende år. Når denne undersøgelse er tilendebragt, vil materialet overgå til socialministeriet, og vi må tage stilling til, hvilke konsekvenser resultatet må medføre.

Må jeg endelig sige, at jeg er helt klar over, at behovet for børneinstitutioner og ungdomsinstitutioner ikke er dækket i øjeblikket, men det ligger jo således, at det ikke er staten som sådan, der bygger. Det forudsættes, at det er komuner eller private kredse, og at staten derefter støtter institutionerne. Jeg tror, at vi må opfordre kommunerne til, eventuelt i samarbejde med de sociale boligselskaber, alvorligt at tage den opgave op, der her foreligger, og der vil, så vidt jeg kan skønne, ikke være noget i vejen for, at kommunerne kunne betinge deres garanti til et boligbyggeri af, at der oprettes de nødvendige institutioner.

Chr. Madsen: Jeg takker den højtærede socialminister for svaret, og der er i og for sig ikke ret megen uenighed mellem socialministeren og mig. Tallene viser klart, at der er et stort behov. Behovet er ikke dækket, og behovet kan kun dækkes ved, at der gennemføres noget ekstraordinært frem-

[Chr. Madsen.]

over. Jeg er fuldkommen enig med den højtærede socialminister i, at kommunerne har et meget betydeligt ansvar for, at disse børneinstitutioner bliver bygget, men samtidig må staten jo også inspirere til, at man kommer længere frem.

Nu oplyser den højtærede socialminister, at de tal, ministeriet har, rummer betydelige fejl, idet der er gengangere, og at behovet ikke vil blive så stort, som tallet på de opførte, 22 000-23 000, kunne betinge, men det er der ikke nogen der ved noget bestemt om. Hvis industrien kommer med yderligere krav — i særdeleshed med krav om flere kvinder til produktionsapparatet — vil behovet blive betydeligt større. Jeg vil da håbe, at man både i ministeriet og i de forskellige kommuner vil sætte betydelig mere pres på; og mon der ikke skulle være en mulighed for, at man kunne give dette byggeri en fortrinnsstilling?

Socialministeren (Bundvad): Jeg skal kun tilføje, at når resultatet af den undersøgelse, vi har i gang, foreligger, vil vi overveje, om der er grund til at ændre de regler, der gælder for støtte til de institutioner, vi her taler om. Jeg kan i øvrigt sige, at med hensyn til kommunernes og de sociale selskabers muligheder i denne forbindelse har jeg talt med boligministeren, og han er slet ikke fremmed for den tanke, at man appellerer til at gå den vej, som jeg har nævnt — tværtimod.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Ejner Kristensen* til undervisningsministeren:

„Agter undervisningsministeren under hensyn til de stigende byggeomkostninger at stille forslag om en ajourføring af tilskuddene til skolebyggeriet?“

Ejner Kristensen: Blandt de mange opgaver, som kommunerne i de senere år har

måttet tage op, er skolebyggeriet vel en af de mest betydningsfulde og omfattende, bl. a. også omfattende på den måde, at det i økonomisk henseende har betydet og betyder væsentlige økonomiske ofre for kommunerne, når skolelovens krav og forudsætninger skal opfyldes, ofte med opførelse af større centralskoler og indretning af disse. I forståelse heraf blev der da også i loven af 1937 nedfældet bestemmelser om støtte til skolebyggeri i form af bestemt fastsatte statstilskud til klasseværelser, særlokaler og gymnastiksale o. s. v. Disse tilskud har været medvirkende til, at kommunerne har kunnet løse disse meget store opgaver.

I den mellemliggende tid har vi oplevet en meget stor omkostningsstigning for byggeriet, såvel hvad angår de direkte byggeudgifter som også vedrørende kursfaldet ved stiftelsen af de lån, som det har været nødvendigt at optage til disse formål. Loven er da også gentagne gange blevet revideret på den måde, at de oprindelige tilskudsatsar er blevet forhøjet i takt med udgiftsstigningerne, sidst i 1958.

Siden da har omkostningerne imidlertid stadig bevæget sig i en opadstigende kurve, og ikke mindst lønstigningen i foråret har bevirket, at mange kommunalfolk landet over spørger, om vi nu ikke igen er kommet til et tidspunkt, hvor det var rimeligt at forhøje tilskuddet til skolebyggeriet. For mange kommuners vedkommende ligger det således, at de uden egen skyld, bl. a. ved at vente på byggetilladelser, har måttet udskyde påbegyndelsen af deres skolebyggeri til nu og senere og således er i den situation at skulle bygge med et omkostningsniveau, der er betydelig højere end for år tilbage. Det er efter min mening derfor ikke uforståeligt, at de kommuner, som nu står midt i eller skal til at påbegynde udbygningen af deres skolevæsen, mener, at de bliver udsat for en forskelsbehandling, om de skal nøjes med de tilskud, som andre kommuner har fået med et betydelig lavere omkostningsniveau.

[Ejner Kristensen.]

Vi tilstræber jo i alle forhold, at alle skal være lige for loven, og under hensyn hertil har jeg med disse bemærkninger villet begrunde det spørgsmål, som jeg har tilladt mig at stille til den højtærede undervisningsminister, og som lyder sådan: agter undervisningsministeren under hensyn til de stigende byggeomkostninger at stille forslag om en ajourføring af tilskuddene til skolebyggeriet?

Undervisningsministeren: (*Helweg Petersen*): Tilskud til folkeskolebyggeriet er siden 1937 ydet til lokaler, der opføres som følge af de øgede krav, folkeskoleloven af 1937 stiller til kommunerne. På visse nærmere fastsatte betingelser er der herefter ydet tilskud til gymnastiksale, faglokaler, klasselokaler, ungdomslokaler, forsamlingsale, idrætspladser m. v. Ved loven af 1958 er der endvidere skabt hjemmel til at give tilskud til realafdelingslokaler og lokaler til 8. hovedskoleklasse og 9. klasse.

Der ydes to slags byggetilskud, dels et tilskud med hjemmel i folkeskolelovens § 63, dels et supplerende tilskud, der har hjemmel på de årlige finanslove, og som første gang blev givet i finansåret 1941-42 under hensyn til de stigende byggepriser. Det supplerende tilskud ydes under forudsætning af, at undervisningsministeriet fra vedkommende kommunalbestyrelse modtager en erklæring om, at der ved byggearbejdet gennemføres en fuldstændig ordning af den pågældende skole med klasse- og særlokaler samt lærerboliger m. v. til opfyldelse af folkeskolelovens krav.

Folkeskolelovstilskuddene blev i 1950 bragt op på de satser, der gælder i dag, medens det supplerende tilskud, der oprindeligt blev ydet med samme beløb som folkeskolelovstilskuddene, er forhøjet dels i 1950 og dels i 1952, hvor det på grund af prisstigningerne inden for byggeindustrien blev forhøjet til at udgøre 160 pct. af folkeskolelovssatserne. Denne sidste forhøjelse fik virkning for byggerier, der var påbegyndt fra begyndelsen af finansåret 1951-52.

På grundlag af disse satser er der på finansloven for indeværende finansår bevilget godt 16 mill. kr. til tilskud i henhold til folkeskolelovens § 63 og 22 mill. kr. til supplerende tilskud til skolebyggeriet.

De samvirkende Sognerådsforeninger har i sommeren 1961 rejst spørgsmålet om en forhøjelse af tilskuddet til folkeskolebyggeriet og anmodet om en forhandling med ministeriet herom. Undervisningsministeriet har herefter haft et møde om spørgsmålet, og man afventer i øjeblikket, at sognerådsforeningerne skal fremskaffe yderligere materiale til belysning af stigningen i byggeomkostningerne.

Jeg vil dog allerede gerne nu give udtryk for, at jeg finder en forhøjelse af byggetilskuddene særdeles vel begrundet i de stigende byggeudgifter og ved de øgede krav til skolernes størrelse og udstyr, der følger af en gennemførelse af loven af 1958 og forslagene i den blå betænkning, problemer, der også er behandlet indgående i en nylig udsendt publikation om nyt skolebyggeri. Jeg kan derfor svare det ærede medlem hr. Ejner Kristensen, at undervisningsministeriet vil se med stor velvilje på forslaget om øget støtte til byggeriet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Gertie Wandel* til undervisningsministeren:

„Vil ministeren overveje en ændring af aldersgrænsen for børns optagelse i skolen?“

Gertie Wandel: Til støtte for mit spørgsmål til den højtærede undervisningsminister vil jeg gerne begynde med at nævne den meget lange tradition, der i dansk folkeskole eksisterer for forældrenes ret til at få deres børn tidligt i skole. Siden 1814 har forældre ifølge almueskoleloven af samme år haft ret til at få deres børn indskrevet i skole, når de var fyldt 6 år, medens børnene først var undervisningspligtige, når de var fyldt 7 år. Forældrene kunne således vælge frit, om de ville have barnet tidligt eller sent i skole.

I 1947, først over 130 år efter, blev dette forhold forandret, således at børn først kunne indskrives i skolen til 1. august, når de var fyldt 6¾ år. Der kom dog hertil den fordel, at kommunalbestyrelsen kunne tillade, at folk søgte deres børn optaget, når de var fyldt 6 år og skønnedes egnede og udviklede nok til at komme i skole.

[Gertie Wandel.]

Ved loven af 1958 blev det dog tilladt børn at komme i skole ved det fyldte 6½ år til en 1. august, men til gengæld bortfaldt den regel, at man kunne søge børnene optaget tidligere. Børn kunne ikke komme i skole 1. august, hvis de var født efter den 31. januar 6 år før. Disse børn måtte så vente med at komme i skole, til de var 7 år og 5 måneder.

Det har været et forhold, der har voldt gene på mange punkter. Man har mærket det f. eks. i børnehaverne, hvor mødre med erhverv har ladet deres børn forblive, til de var disse 7 år og 5 måneder. Det har været vanskeligt at have så store børn, navnlig drenge, gående i børnehaverne sammen med småbørn på 3-4 år. Piger kan nu engang bedre beskæftiges ved småarbejder af forskellig art, og de har også nemmere ved at omgås småbørn end drengene.

Alene på grund af disse forhold ville jeg måske ikke have rejst spørgsmålet i dag. Når jeg rejser det, er det på grundlag af en disputats, som blev forsvaret ved universitetet den 3. oktober i år af Gentoftes øverste skolepsykolog, dr. S. A. Tordrup. Disputatsen hed „Alder-Skolestandpunkt“ og beskæftigede sig med en undersøgelse af en gruppe på henved 1 000 børn i Gentofte kommune. Disse børn var optaget i skolen i 1948, og dr. Tordrup havde fulgt dem fremover i 13 år. 28 pct. af disse børn var optaget, før de var fyldt 6½ år. Man kan gå ud fra, at disse børn var fremmelige, når forældrene ønskede at sende dem tidligt i skole, men dr. Tordrups disputats beviser, at de beholdt fordelene helt igennem. Ved en prøve efter 3 års skolegang, dernæst ved optagelsen til mellemskolen og endelig til slut ved studentereksamen viste det sig, at de klarede sig bedre end de børn, der var optaget senere. Deres eksamensresultater ved de sidste to eksamener lå over de ældre børns, og det viste sig endda, at den ældste gruppe børn, der først var optaget i skolen efter at have været skolepligtige, altså efter det 7. år, klarede sig dårligst. En undersøgelse af et studentermateriale på 723 elever fra Storkøbenhavn — altså ikke alene Gentofteelever — viste, at 28 pct. af disse elever var begyndt i skolen, før de var 6½ år, og det var den aldersgruppe,

der klarede sig bedst til studentereksamen, medens de børn, der først var kommet i skole, efter at de var undervisningspligtige — 30 pct. — atter klarede sig dårligst. Dr. Tordrups disputats blev modtaget med megen hæder, og resultaterne vakte stor interesse. De to professorer, der opponerede, mente begge, at dr. Tordrups resultater måtte give sig udslag i forandringer i reglerne for alderen ved optagelse i skolen.

Der blev ved selve disputatsen sagt, at fremmelige børn havde ingen skade af at vente med at komme i skole. Dr. Tordrup svarede hertil, at de ofte kunne læse og skrive, når de endelig kom i skole, og derfor kedede sig, blev urolige og spildte skolens tid, ligesom skolen spildte deres tid. Desuden mistede de fremmelige børn muligheden for at komme tidligt i gang både på lærepladser og med studier.

Dr. Tordrups disputats bragte således videnskabelige tal frem om resultaterne af den tidlige skolegang; men det må på den anden side siges, at dr. Tordrup selv hævder, det kunne også have sine fordele, at 6½ års reglen ikke lå helt fast af hensyn til de mindre godt begavede børn; de kunne godt vente med at komme i skole, til de eventuelt var fyldt 8 år eller lidt senere.

Jeg håber, at den højtærede undervisningsminister vil overveje disse resultater af dr. Tordrups disputats, og at det må give sig udslag i hvert tilfælde i en cirkulærende ændring til fordel for mere smidige optagelsesregler.

Undervisningsministeren (Helweg Petersen): Efter den nuværende affattelse af folkeskolelovens § 43 indtræder undervisningspligten ved skoleårets begyndelse for alle børn, der på dette tidspunkt er fyldt 7 år, og ophører med udgangen af et skoleår for børn, der på dette tidspunkt er fyldt 14 år. Et barn, der fylder 7 år i skoleårets første 6 måneder, skal imidlertid, hvis forældrene forlanger det, optages i skolen ved skoleårets begyndelse. Undervisningspligten ophører da tilsvarende indtil et halvt år tidligere end normalt. Derimod er den tidligere bestemmelse i loven om, at en kommunalbestyrelse som en almindelig regel har kunnet beslutte, at børn, der var fyldt 6 år ved skoleårets begyndelse, kunne forlanges optaget i skolen, ophævet ved ændringerne

[Undervisningsministeren.]

i 1958. Kommunerne er imidlertid stadig frit stillet ned hensyn til, om de vil tillade enkelte børn, der endnu ikke er 6½ år gamle, at blive optaget i skolen; der kan blot ikke, sådan som loven er affattet, oprettes særlige klasser for disse 6-årige børn, og der er derfor ikke hjemmel til at yde statstilskud til undervisning af sådanne klasser, særligt oprettet for 6-årige.

Det er rigtigt, at dr. Tordrups undersøgelser har vist, at en del børn med fordel kan begynde skolegangen før det tidspunkt, hvor de efter loven kan forlanges optaget i skolen, og det sker da heller ikke sjældent, at man på grundlag af en skolemodenhedsprøve optager børn, som endnu ikke er fyldt 6½ år. Det vil imidlertid næppe være rigtigt at antage, at et overvejende antal ikke undervisningspligtige børn er skolemodne. Kun et mindretal af de ikke undervisningspligtige børn, der underkastes skolemodenhedsprøve, findes skolemodne. Det var bl. a. ængstelse herfor, der førte til ændring af bestemmelserne om undervisningspligtens indtræden i skoleloven af 1958, og denne ængstelse er vel uændret for et flertal af børnene. Vi skal derfor, mener jeg, grundigt overveje disse forhold, før folkeskolens almindelige bestemmelser på dette område ændres.

Jeg er imidlertid villig til, at det af det ærede medlem fru Gertie Wandel rejste problem optages til drøftelse i forbindelse med det forslag til ændringer af folkeskoleloven, som jeg overvejer at fremsætte her i tinget i nær fremtid. I dette forslag indgår bestemmelser om oprettelse af særlige børnehaveklasser under folkeskoleloven. Det er rimeligt at sammenholde dette forslag med det af det ærede medlem rejste problem.

Gertie Wandel: Jeg takker den højtærede undervisningsminister for det gunstige svar og er glad over at høre, at problemet vil blive optaget til drøftelse sammen med den drøftelse af børnehaveklasser, som jeg selv også mener må være meget vigtig.

Men jeg vil gerne yderligere pege på et punkt, som dr. Tordrup nævner i sin disputats, og som må vække eftertanke her i landet. Det er således, at de lande, vi nu er i konkurrence med, og de lande, vi i løbet af kort tid vil komme i konkurrence

med, alle har tidligere undervisningspligt og lejlighed til at få fremmelige børn tidligere i skole end vi. Jeg kan således nævne, at i England, Skotland og Frankrig kommer børnene ofte i skole som 5-årige. Jeg er klar over, at det er en art forberedelsesklasser, men det er dog klasser, hvor der drives undervisning. I Vesttyskland er børn skolepligtige, når de er fyldt 6 år, i Norge og Sverige ved skoleårest begyndelse i august, hvis de er fyldt 7 år i løbet af kalenderåret, det vil sige, at børnene er skolepligtige i en alder af 6 år og 7 måneder imod 7 år i Danmark. Desuden kan børnene både i Norge og Sverige komme i skole tidligere, hvis det er godtgjort, at de er skolemodne.

Jeg vil gerne til slut have lov at bringe et citat, som dr. Tordrup selv kommer med efter redegørelsen for skolepligten i andre lande. Han siger:

„Hvis vi ikke betragter danske børn som senere udviklede end andre, synes der ikke at være nogen grund til at hævde en absolut 6½ års grænse ved indskrivningen i skolen.“

Undervisningsministeren (Helveg Petersen): Jeg vil blot ganske kort sige til det ærede medlem, at jeg er helt klar over, at man i andre lande har indrettet disse forhold anderledes. Nu er det ikke lejligheden til at tage en pædagogisk debat om disse ting — så skulle man også se på den måde, hvorpå man lægger undervisningen til rette — men jeg gentager, at det er ting, vi kan se på i forbindelse med det forslag, jeg agter at fremsætte.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Adolph Sørensen* til justitsministeren:

„Vil ministeren træffe foranstaltninger til at søge antallet af vildtdrab på vore landeveje reduceret mest muligt?“

Adolph Sørensen: Det kan måske for en og anden synes mindre rimeligt i en tid, hvor færdselsdrab på mennesker og tragiske tab af menneskeliv i trafikken snart hører til dagens orden, at beskæftige sig med noget efter manges mening så underordnet som dyre- og vildtdrabene på vore veje.

[Adolph Sørensen.]

Hertil er at sige for det første, at problemet om øget færdselssikkerhed for menneskene er kendt og — hvad der ikke er mindst vigtigt — erkendt af alle tænkende og ansvarlige i dette land, og at der fra alle disse sider gøres, hvad gøres kan for at reducere det uhyggelig store antal alvorlige ulykker. Kun én betydende faktor har man endnu ikke fået draget med ind i det forebyggende arbejde, nemlig de hensynsløse og uforsigtige trafikanters alt for store skare, som, når det kommer til stykket, i virkeligheden er selve ondets rod. Det gælder også i høj grad, når talen er om de dræbte dyr på vore veje.

Man har ved en omhyggelig kontrol af visse af vore vejstrækninger kunnet regne sig frem til, at der dræbes ca. 10 mill. dyr om året i landevejstrafikken. Heraf er i hvert fald ca. et halvt hundrede tusinde harer og tusinder endnu større hårvildt. Det er meget store tal, men det er helt klart, at langt de fleste af disse drab må anses for helt uundgåelige. Mange sker om natten, når de kørende ikke kan vare sig, og fuglevildtets flugt ind i køretøjerne kan selvfølgelig ingen bebrejde sig, kun beklage.

På den anden side er det utvivlsomt, at tankeløshed og hensynsløshed i trafikken er årsag til tab af mange dyreliv og også til megen unødigt lidelse hos lemlæstede dyr. Det er ikke helt få trafikanter, der undlader at forvise sig om, at det dyr, de har en fornemmelse af at have kørt over — måske meget godt ved de har kørt over — nu også er befriet for sine pinsler. Man kører roligt videre. Den på mange strækninger og til visse tider alt for tætte kortegekørsel skaber også nok her et særligt problem; også i andre henseender rummer den jo særlige faremomenter. Jeg er ikke i stand til at vurdere, om den i øvrigt udmærkede skiltning, der på justitsministeriets foranledning allerede er foretaget rundt omkring i landet på særlig vildtrige strækninger, skove, plantager o. s. v., er intensiv nok. En ting ved jeg imidlertid af erfaring, og det er, at alt for mange trafikanter simpelt hen lader hånt om disse advarselsskilte, måske uden at tænke på, at selve det at køre ind i et større stykke råvildt, kronhjort, rådyr o. s. v. kan være livsfarligt

også for de kørende selv. Også dette har altså noget med den almindelige færdselssikkerhed at gøre.

Hvis færdselspolitiet nu og da ofrede særlig opmærksomhed på sådanne strækninger og skred ind over for dem, der ikke under kørslen viser fornødent hensyn trods advarselsskiltene, ja, så kunne det måske virke præventivt og medvirke til bedring af forholdene.

De egentlige motorveje er et særligt problem. Ved anlægget af dem gennemskærer man ofte, ja, vel næsten altid, på ét eller flere steder gamle vildtveksler, som vildtet uanset den hurtige trafik vil følge i hvert fald et par generationer. Knudshovedvejen er i så henseende et typisk og afskrækkende eksempel, hvor et uhyggelig stort antal hjortedyr, harer m. m. er kørt ihjel eller lemlæstet i vejens første år. Dette får vel særlig aktualitet i denne tid, hvor der fra alle sider arbejdes på og råbes på og projekteres flere motorveje.

Det er da nærliggende at stille det spørgsmål: hvad kan der gøres ud over, hvad man allerede har foretaget sig af skiltning m. v.? Jeg mener, at man for det første bør iværksætte en bred propaganda med det sigte i almindelighed at øge forståelsen af, at der må tages større og størst muligt hensyn til dyrene, også til dyrene i trafikken. For det andet mener jeg, at det bør tages under overvejelse af vejmyndighederne på bestående motorveje og ved nyanlæg af sådanne, hvor forholdene i øvrigt taler derfor, at opsætte vildthejn langs disse særlige vejstrækninger. Det kan selvfølgelig ikke gøres gratis, men udgiften vil være forsvindende i forhold til de samlede anlægsudgifter. Det vil være til lige stor gavn for trafikssikkerheden og for bevarelsen af faunæen, samtidig med at det løser en humanitær opgave, og jeg tillader mig hermed at opfordre den højtærede justitsminister til at tage initiativet til, at de nævnte foranstaltninger og andre, som måtte kunne tjene formålet, søges ført ud i livet.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Det tal, det ærede medlem nævnte på dræbte dyr, overraskede mig unægtelig ved sin størrelse, men det er utvivlsomt rigtigt, at der dræbes et stort antal dyr på vejene.

Som det ærede medlem nævnte, kan der

[Justitsministeren.]

på de veje, hvor der er nærliggende fare for færdslen på grund af dyrevildt, der krydser kørebanen, i medfør af § 4 i bekendtgørelsen om vejafmærkning opsættes advarselstavle om „dyrevildt“, hvilken tavle er forsynet med en silhouet af en kronhjort. Denne tavle er da også opstillet landet over, hvor befærdede veje fører gennem distrikter med meget vildt, især ved veje gennem skove og plantager.

Personlig tror jeg, at denne skiltning er et værdifuldt hjælpemiddel til undgåelse af påkørsel af større dyrevildt, medens det næppe kan påregnes, at skiltningen har betydning for risikoen for påkørsel af de mindre dyr. Jeg tror for så vidt heller ikke, det i det hele taget er muligt at træffe foranstaltninger, som på effektiv vis vil kunne begrænse antallet af mindre dyr, der dræbes på vejene. Det kan jo ikke lade sig gøre at holde dyrene væk fra vejene, og opførelse af effektive hegn langs alle veje ligger formentlig uden for mulighedernes grænse. Men hertil kommer, at de motor-kørende ikke kan forhindre påkørsel af dyr, der pludselig løber ud på kørebanen, og jeg vil endog mene, at det ville kunne være uforsvarligt at foretage pludselige og hårde opbremsninger eller voldsomme udsving for at undgå påkørsel af dyr, idet man herved vil kunne forårsage alvorlige færdselsulykker med kvæstelser af mennesker som følge.

Det ærede medlem nævnte den mulighed, at færdselspolitiet kunne interessere sig for spørgsmålet. Jeg vil meget gerne overveje den side af problemet, men det bliver vel uhyre vanskeligt at give direktiver til færdselspolitiet, hvorefter det kan skride ind i situationer som dem, det ærede medlem tænker på. Det er vel vanskeligt at sige, hvornår den motorkørende har taget tilstrækkelig hensyn til skiltningen.

Også spørgsmålet om en propaganda-mæssig indsats vil jeg meget gerne være med til at overveje. Men jeg mener mig nødsaget til at sige, at under de foreliggende omstændigheder bliver det desværre vanskeligt at anvise udveje til at nedbringe antallet af dyr, der dræbes i trafikken.

Adolph Sørensen: Jeg takker den højtærede justitsminister for det imødekom-

mende svar. Jeg er ganske enig med ministeren i, at det naturligvis altid rummer en særlig risiko, hvis man skal stoppe op for tilfældigt forekommende dyr på landevejene.

Der var imidlertid et område, som den højtærede minister ikke udtalte sig om — jeg er godt klar over, at det vel direkte hører ind under ministeriet for offentlige arbejder, men jeg vil alligevel gerne have en udtalelse fra den højtærede justitsminister derom. Jeg vil spørge den højtærede minister, om han kan gå ind for, at spørgsmålet om at opsætte vildthejn langs motorvejene tages op. Det er, som jeg sagde, klart, at det ikke kan gøres gratis, men i forhold til anlægsudgifterne i almindelighed bliver der ikke tale om store beløb. Man skal også tænke på, at staten på den almindelige propaganda for færdselssikkerheden, så vidt jeg ved, ofrer 500 000 kr. om året, og når man desuden betænker, at staten i benzinafgifter tager ca. 100 000 kr. ind i timen døgnet rundt året rundt, så vil de omkostninger, der er forbundet med at sikre både trafikken og vildtet på de specielle motorvejsstrækninger, være forsvindende.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Det er jo rigtigt, at det af det ærede medlem sidst rejste spørgsmål vedrører min kollega, den højtærede minister for offentlige arbejder, men jeg vil naturligvis gerne henvende hans opmærksomhed derpå.

Jeg forstår det ærede medlem derhen, at det, han tænker på, er opsætning af vildthejn langs motorveje. Så kan man naturligvis spørge, hvem der er nærmest til at betale det, det offentlige eller ejeren af vildtet. Jeg vil også sige til det ærede medlem, at da det utvivlsomt er hensigten at udbygge motorvejsnettet landet over, er det ikke sikkert, at beløbet vil blive helt forsvindende. Jeg forstår meget vel det ærede medlems tanke om, at der både bør tages hensyn til trafikanterne og til dyrene. Det er et spørgsmål, der må søges løst på en eller anden måde, og jeg vil som sagt gerne gøre min kollega opmærksom på det.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Thestrup* til finansministeren:

„Er det ministerens hensigt at flytte forbrugsafgiftsinspektoraternes kontorer fra Slotsholmen til Snorresgade på Amager, og i bekræftende fald hvad er begrundelsen herfor?“

Thestrup: Det er en kendt sag, at der efterhånden er alt for lidt plads på Slotsholmen til centraladministrationen og de mange kontorer, der hører derunder eller har forbindelse dermed, og selv om der har fundet og stadig finder nybygninger og udbygninger sted, så har adskillige kontorer, der tidligere har haft plads dér, måttet flytte derfra.

Som det vil være den højtærede minister bekendt, er der for tiden overvejelser i gang om at flytte forbrugsafgiftsinspektoraternes kontorer fra de lokaler på Slotsholmen, hvor de for tiden er placeret, til en bygning i Snorresgade på Amager. Nu er forbrugsafgiftsinspektoraternes kontorer jo kontorer, der besøges af mange mennesker, og mange køretøjer fremstilles dagligt dér. Med de vanskelige trafikforhold, der er over til Amager, i hvert fald fra en stor del af byen, må en sådan flytning vel påregnes at blive til gene, ikke blot for kontorenes personale, ca. 350 personer, men også, og det er langt det vigtigste, til gene for publikum.

Hertil kommer, at den ejendom, hvortil inspektoraterne tænkes flyttet, er en ejendom, der ikke er opført som en kontorejendom, men er opført til industribrug — let industri ganske vist — og selv om der naturligvis kan indrettes kontorer i den, kan det vel, så vidt jeg kan forstå, ikke lade sig gøre uden ret betydelige omkostninger, og man må vel derfor regne med, at der må betales en forholdsvis betydelig leje.

Jeg er ikke klar over, hvilke andre institutioner der skal have inspektoraternes kontorer. Der har været nævnt revisionsdepartementerne, og der har været nævnt det nye kulturministerium; men man skulle ved en umiddelbar betragtning synes, at det måtte være mere hensigtsmæssigt at have forbrugsafgiftsinspektoraternes kontorer på Slotsholmen end meget andet, og at man i hvert fald ikke flyttede dem til et

ucentralt sted eller til en mindre velegnet bygning.

Jeg tillader mig derfor at spørge: er det ministerens hensigt at flytte forbrugsafgiftsinspektoraternes kontorer fra Slotsholmen til Snorresgade på Amager, og i bekræftende fald hvad er begrundelsen herfor?

Finansministeren (Hans R. Knudsen):

Til det ærede medlems spørgsmål kan jeg svare, at det er helt korrekt, at det er hensigten at flytte beskatningsinspektoraterne til en nybygning i Snorresgade på Islands Brygge, og det er i øvrigt i overensstemmelse med boligministeriets planer, hvorunder slotsforvaltningen sorterer.

Baggrunden for flytningen er et gennem lang tid næret ønske om tilvejebringelse af bedre pladsforhold, der kan muliggøre en mere rationel arbejdsgang, samt yderligere den omstændighed, at det er nødvendigt snarest muligt at skaffe lokaler til ministeriet for kulturelle anliggender, hvad også det ærede medlem var inde på. Endelig har det været af betydning ved afgørelsen, at der som et led i nybyggeriet til centraladministrationen på Slotsholmen skal skaffes lokaler til de ministerielle kontorer, der bliver hjemløse ved nedrivningen af Slotsholmsgade 12.

Gennem lejemålet i ejendommen i Snorresgade bliver det muligt på ét sted at samle beskatningsinspektoraternes kontorer, der i øjeblikket har til huse 4-5 forskellige steder rundt omkring i byen. I den nye ejendom omfatter lejemålet en åben stueetage, hvor der skulle blive gode forhold for såvel tjenestemændene som de kunder, der kommer til inspektoratet for at indregistrere motorkøretøjer.

Ejendommen er oprindelig projekteret som et industrihus, men udlejerne foretager en fuldstændig indretning til kontorbrug, og efter de foreliggende planer ser det ud til, at der vil ske en væsentlig forbedring af inspektoratets hidtidige lokaleforhold.

Det ærede medlem var også inde på problemet om beliggenheden derovre på Amager. Hertil vil jeg gerne sige, at beliggenheden vel ikke er særlig central, men det vil ikke være muligt nogetsteds, tror jeg, i Københavns centrum at fremskaffe til-

[Finansministeren.]

svarende store arealer, hverken ved lejemaal eller i nybyggeri. At specielt en flytning til Amager skulle være særlig uhensigtsmæssig, er jeg nu ikke enig i, og såfremt de tidligere drøftede planer om opførelse af en direktorathby på Amagerfælled gennemføres, vil beliggenheden i forhold til centrum stort set blive den samme. For en meget stor del er inspektoraternes kunder de personer, som kommer i forbindelse med nyindregistrering af automobiler — som også det ærede medlem fremhævede — og da en hel del af automobilsamlefabrikkerne er beliggende ude i Sydhavnen, vil adgangen over den nye Sjællandsbro i hvert fald betyde en forenkling i den henseende. Yderligere er den nuværende trafik til Slotsholmen af vogne, som skal indregistres, egentlig ikke meget hensigtsmæssig, måske nærmere det modsatte.

Thestrup: Jeg takker den højtærede minister for besvarelsen og beder om tilladelse til at stille et tillægsspørgsmål.

Vi har i finansudvalget gentagne gange haft vor opmærksomhed henvendt på Assistenshuset, både på institutionen og på bygningen. Vi har haft samråd med en af den højtærede ministers forgængere, den nuværende højtærede statsminister, om nedlæggelse af institutionen Assistenshuset, og det var mit indtryk, at man ikke var helt utilbøjelig til at overveje nedlæggelse. Herved ville en meget velbeliggende og meget smuk bygning blive ledig til kontorer. Jeg vil derfor tillade mig at stille det tillægsspørgsmål:

Kan den højtærede finansminister tænke sig at overveje at nedlægge institutionen Assistenshuset og at anvende den nuværende assistenshusbygning til kontorer, f. eks. for ministeriet for kulturelle anliggender eller revisionsdepartementerne eller eventuelt andre af de på Slotsholmen værende institutioner, således at muligvis inspektoraternes kontorer kunne forblive dér?

Finansministeren (Hans R. Knudsen): Jeg skal gerne over for det ærede medlems sidste spørgsmål oplyse, at en eventuel anvendelse af Assistenshusets bygning allerede har været med i overvejelserne netop

på grundlag af ønsket om at skaffe den plads, som vi nu har skaffet i Snorresgade. Jeg vil gerne understrege, at muligheden for at inddrage Assistenshusets bygning til kontorer for ministeriet for kulturelle anliggender eller til andet formål vil, som det ærede medlem også var inde på, være betinget af, at man enten beslutter sig til at nedlægge institutionen Assistenshuset eller eventuelt flytter institutionens virksomhed til et andet sted. Men de to ting taget i betragtning i forbindelse med den tid, som derefter skulle bruges til at indrette Assistenshuset til det formål, hvortil det nu skulle indrettes, har vi ikke ment, det var muligt at gennemføre planen inden det tidspunkt, til hvilket vi nødvendigvis må skaffe de lokaler, vi har brug for, nemlig senest den 15. marts 1962.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Mose Hansen* til landbrugsministeren:

„Hvilke faglige kvalifikationer agter landbrugsministeren at lægge til grund ved udnævnelse af landbrugsattachéer i udlandet?“

Mose Hansen: Anledningen til, at jeg har stillet mit spørgsmål til den højtærede landbrugsminister, er, at der er fremkommet forlydender om, at der ved besættelse af de seks nye stillinger som landbrugsattachéer i udlandet er ønske om at fravige gældende praksis og ansætte ikke-landbrugsuddannede folk. De nævnte forlydender har skabt utryghed blandt danske agronomer, udgået fra landbohøjskolen, og har fremkaldt en udtalelse stilet til den højtærede landbrugsminister og gengivet i Ugeskrift for Landmænd nr. 45 af 10. november 1961. Med den højtærede formands tilladelse vil jeg gerne bringe et citat heraf. Dansk Agronomforenings bestyrelse har i ugeskriftet skrevet følgende:

„Vi er af den opfattelse, at statskonsulenternes arbejde er af overvejende landøkonomisk art, hvorfor stillingerne kun kan bestrides af folk med videregående landøkonomisk uddannelse. Denne linje har da også været fulgt af landbrugsministeriet ved besættelse af tidligere statskonsulentembeder. Vi venter derfor, at ministeriet også vil følge denne

[Mose Hansen.]

linje op denne gang og besætte stillingerne med agronomer.“

Denne henvendelse er underskrevet på Dansk Agronomforenings vegne af Jørgen Pedersen.

Jeg kan helt ud slutte mig til denne udtalelse og skal hertil føje nogle bemærkninger.

Den høje regering lægger, så vidt jeg har forstået, megen vægt på uddannelsen, når henset til vor formåen over for udlandets konkurrence. Derfor vil det for mig at se være det modsatte af, hvad den høje regering tilsigter, hvis der til så vigtige poster som til landbrugsattachéposterne udnævnes folk blandt ansøgerne, som ikke har eksamen som landbrugsuddannede agronomer. Fraviges den hidtil gældende praksis derved, at nogle af stillingerne besættes med ikke-agronomer, vil det betyde en diskriminering af uddannelsesbegrebet, især lig grad af landbrugsstudiet, hvis nemlig de advancementsmuligheder, der ligger i landbrugsattachéstillingerne, skal fratages agronomerne.

I udtalelsen fra Dansk Agronomforening påpeges det, at statskonsulenternes opgave overvejende er af landøkonomisk art og kun kan bestrides af folk med videregående landøkonomisk uddannelse. Til understregning af dette kan jeg henviser til en artikel i Ugeskrift for Landmænd nr. 4 af 27. januar 1961, skrevet af statskonsulent A. P. Jacobsen. Statskonsulenten fremhæver i den pågældende artikel, hvad det er for opgaver, der møder og pålægges landbrugsattachéerne, og kommer til den konklusion, at landbrugsattachéen først og fremmest skal være landbrugskyndig med indgående kendskab til praktisk landbrug, altså en veluddannet, alsidig agronom. Landbrugets afsætningsproblemer og den gennemgribende omstilling, som dansk landbrug står over for, kræver, at der i de pågældende stillinger som landbrugsattachéer ansættes folk med en landbrugsuddannelse, der giver dem et indgående kendskab til landbrugets

forhold såvel hjemme som i det pågældende land, for at de kan støtte afsætningen og påvise nye markeder, og gør dem velegnede til at træde i forbindelse bl. a. med agronomer i andre lande. Grundlaget herfor er som tidligere nævnt en alsidig landøkonomisk agronomuddannelse.

I denne forbindelse kan der være anledning til at påpege det ønskelige i, at der ved landbrugsattachéstillingerne i udlandet blev oprettet assistentstillinger for unge agronomer, således at disse på denne måde opøvedes i de opgaver, der hører ind under disse stillinger, og man opnår tillige ved nyansættelse at have ansøgere, som bevidst har uddannet sig med disse stillinger for øje. Her kan der vel også være anledning til at fremdrage, at en af dansk landbrugs stærkeste konkurrenter, Holland, har 30 agronomer med tilhørende kontorpersonale spredt ud over verden; alene i Danmark er der 2 agronomer. Holland kunne på ingen måde tænke sig at ansætte folk i disse stillinger, uden at de havde agronomeksamen. Ved udsendelse af industriattachéer ville man vist heller ikke drømme om at udsende folk, som ikke er uddannet som ingeniører. Til landbrugsattaché må man derfor have agronomer, og jeg håber, den højtærede landbrugsminister deler denne min opfattelse.

Landbrugsministeren (Skytte): Jeg kunne i og for sig svare ganske kort: jeg vil ansætte de bedst egnede til stillingerne, men jeg vil gerne begrunde det lidt mere.

Jeg vil som hovedregel lægge afgørende vægt på, at vore udsendte landbrugsattachéer er i besiddelse af et indgående kendskab til dansk landbrugs produktions- og afsætningsforhold. De 8 statskonsulenter eller landbrugsattachéer, vi har i dag, har foruden en uddannelse ved landbohøjskolen alle erhvervet en videregående uddannelse gennem adskillige års tilknytning til landbrugets faglige og/eller erhvervsmæssige organisationer. Nogle har tillige en erhvervsøkonomisk uddannelse gennem deltagelse i

[Landbrugsministeren.]

landbrugets eksportvirksomheder, og nogle har gennem deres virksomhed som assistent hos tidligere statskonsulenter i udlandet yderligere kvalificeret sig til de poster, som de nu beklæder. De er ikke alle agronomer, hvad jeg går ud fra det ærede medlem ved; der er en mejeriuddannet mand imellem.

Hvad angår besættelsen af de 6 nye stillinger, der blev opslået i Statstidende den 16. oktober d. å., d. v. s. stillinger i Haag, Warszawa, Wien, Beirut, Ottawa og Sydamerika, agter jeg at følge samme hovedretningslinjer som ved tidligere besættelser, men ved besættelsen af hver enkelt post vil jeg finde det naturligt at lægge særlig vægt på de kvalifikationer af faglig eller personlig art, der i første række vil være af betydning for at kunne gøre den bedst mulige indsats på den pågældende plads. Af de nye poster er nogle mere kommercielt betonedede, medens andre i første række kræver evne til at vurdere landbrugets tekniske samt produktions- og afsætningsmæssige udvikling.

Det drejer sig, som det ærede medlem vil vide, om ansvarsfulde poster i samme lønningsklasse som statens kontorchefer, og ved valget mellem ansøgerne vil det være rigtigst at vurdere hver enkelt ansøger efter det hidtidige levnedsløb og de faglige kvalifikationer, han derved har erhvervet. Om ansøgerne har sikret sig deres første uddannelse ved den ene eller den anden læreanstalt eller tilsvarende institutioner, bør i sig selv ikke ene være afgørende. Stillingerne som landbrugsattaché i udlandet forudsætter i virkeligheden en speciel uddannelse, som ikke kan erhverves alene ved en læreanstalt, men som i høj grad bygger på efterfølgende dygtiggørelse. Dertil kommer naturligvis i øvrigt her som ved anden udenrigstjeneste, at der må lægges afgørende vægt på ansøgenes karakter, fremtræden, sprogkundskaber og evne til at omgås mennesker med en helt anden baggrund, økonomisk, politisk og kulturelt.

Vi har til de 6 nye poster modtaget i alt 27 ansøgninger, og jeg tror ikke, det vil blive vanskeligt at finde 6 velkvalificerede emner til de nye stillinger, hvorimod det nok kan være vanskeligt at afveje den enes kvalifikationer imod den andens. Jeg har foreløbig bedt landbrugets organisationer

om at udtale sig om de modtagne ansøgninger og vil derefter selv tage stilling til ansøgningerne.

Mose Hansen: Jeg takker den højtærede landbrugsminister for svaret, selv om det ikke var helt sikkert, at den højtærede landbrugsminister vil følge den praksis, der hidtil har været gældende: at udnævne agronomer til stillingerne, hvad det var målet for mit spørgsmål at få klarlagt.

Jeg er vel vidende om, at der i Italien sidder en mejeribrugskandidat som statskonsulent, men mejeribrugseksamen og landbrugseksamen er i virkeligheden også meget nært beslægtede. Jeg forstår imidlertid på den højtærede landbrugsminister, at der i overvejelserne ved besættelsen af disse stillinger indgår andre spørgsmål, som måske kan betinge, at man fraviger den hidtil gældende linje og ansætter ikke-agronomer.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Fortsættelse af anden behandling af forslag til lov om Arctic Mining Company A/S. [Afstemning].

(Forhandlingen findes i tidenden sp. 1765).

Ændringsforslag nr. 1 angående lovfor­slagets titel og ændringsforslag nr. 2 *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3 *forkastedes* med 147 stemmer mod 9.

Ændringsforslag nr. 4 betragtes som *bortfaldet* efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 3.

§ 1 i den ændrede affattelse *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5 *forkastedes* med 148 stemmer mod 9.

Ændringsforslag nr. 6 *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7

forkastedes med 149 stemmer mod 9.

Ændringsforslag nr. 8, § 2 i den ændrede affattelse og §§ 3-6

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov for Grønland om indtjerselsafgifter m. v.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 461, fremsættelsen i tidenden sp. 1391).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Peter Nielsen: Dette lovforslag fremkommer efter forslag af det grønlandske landsråd og er motiveret med, at den grønlandske landskasses udgifter er stigende på grund af bl. a. en udvidet social forsyning.

Mit parti kan selvfølgelig ikke have noget at indvende imod, at noget sådant sker, og at udgifterne hertil dækkes gennem de foreslåede afgiftsforhøjelser; der kunne måske endog være grund til at gå endnu længere, idet der trænges til mange flere forbedringer, ikke mindst på det bolig-mæssige område. Vi taler i Danmark meget om hjælpen til de underudviklede lande; det var måske bedst at fejle for vor egen dør først, idet mange forhold i Grønland, set med en danskers øjne, endnu er forfærdende, selv om det må anerkendes, at der på mange områder er sket store fremskridt.

Fortegnelsen over grønlandske vareafgifter er jo ret kort sammenlignet med den tilsvarende danske. Da man sidste gang, i 1957, forhøjede afgifterne, blev der spurgt, om der ikke kunne anvendes større opfindsomhed, derved at man pålagde nye varer afgifter i stedet for at lade de samme holde for hver gang.

Der er dog denne gang medtaget et enkelt nyt vareområde, idet de 11 er udvi-

det med et tolvte, nemlig humlen. Vi har hørt den samme anke, når vore vareafgifter henede er blevet forhøjet: at man manglede fantasi. Men det er måske godt nok, at man hverken i Grønland eller i det øvrige Danmark bliver for fantasifuld på dette område, idet dette blot ville betyde, at man inddrog nye varegrupper under beskatningen; da man i forvejen har holdt sig til de mere luksusprægede varer, ville en udvidelse af vareområdet blot betyde, at man i højere grad skulle til at beskatte det mere elementære forbrug.

Da vi imidlertid i de kommende år vel kan forvente endnu større krav til den grønlandske landskasse og det vel er begrænset, hvor meget disse varegrupper kan tage af forhøjelser, må spørgsmålet om en direkte personbeskatning i Grønland blive mere og mere aktuelt. Jeg ved, at tanken er under overvejelse, og der var måske grund til at fremskynde den. Vel er gennemsnitsindtægterne for de fleste grønlandere så lave, at det vil være betænkeligt at gå så langt ned med en personbeskatning, men der er dog mange, ikke mindst folk, der kommer henedefra, der nyder godt af en skattefrihed, som der hverken er nogen saglig eller moralsk begrundelse for. Ydermere virker en sådan skattefritagelse ofte meget tilfældig, således at ugifte er fritaget for skat, medens gifte, der har bevaret bopæl og efterladt familie henede, er fuldt skattepligtige her. Det bereder skattemyndighederne mange vanskeligheder at konstatere, hvornår der er skattepligt, og hvornår den ophører. Der skal lignedes på grundlag af en tænkt fremtidig indkomst, når den pågældende kommer hjem igen. Det var bedre og sundest, om der var en kontinuerlig skattepligt, og den grønlandske landskasse så fik en forholdsmæssig andel i disse skatter beregnet efter opholdets varighed, nøjagtig ligesom den fordeling af kommuneskatten, der sker, når man henede flytter fra den ene kommune til den anden. Det samme burde være tilfældet ved flytning til Grønland. Ligeledes er der vel mange fastboende i Grønland med en sådan indtægt, at en direkte personbeskatning ville være naturlig. Det er jo en fuldstændig ligestilling mellem Grønland og det øvrige rige, vi alle ser som idealet. En skattelovgivning er grundlaget for al kulturel og social ud-